

Jak czytanie dzieciom wpływa na ich rozwój?

W ostatnich latach bardzo często zwraca się uwagę na potrzebę czytania dzieciom. W dobie gier komputerowych, smartfonów i telewizyjnych kreskówek często zapominamy, jak ważnym elementem w wychowaniu dziecka jest książka. Nie sposób przytoczyć wszystkich zalet jakie płyną z pięknej tradycji czytania dziecku – bajek, opowiadań, baśni, wierszy, fragmentów książek. O jakiej porze najlepiej czytać? Rodzice czytają zwłaszcza na dobranoc, a nauczyciele przedszkola – podczas poobiedniego odpoczynku lub popołudniu – przed rozejściem się dzieci. Zdarza się, że rodzice również pojawiają się w przedszkolu i czytają dzieciom w grupie swojego dziecka. Na pewno bajki czytane na dobranoc przez mamę lub tatę uspokajają dziecko i pomagają mu zasnąć, te czytane w przedszkolu pozwalają na chwilę kontroli emocji dziecka i wyciszenie grupy. Jak długo czytać? Codziennie, o mniej więcej stałych porach przez 15 – 30 minut (w zależności od wieku rozwojowego dziecka).

Ważne, aby przedstawiać przedszkolakowi książki i teksty, które są skierowane do dzieci w jego wieku oraz trafiają w jego gust zarówno pod względem treści, jak i wyglądu (okładki, ilustracji). Warto wybierać te z morałem lub edukacyjne, np. pozwalające dziecku nazwać uczucia, zachęcające do dalszej rozmowy oraz do poznawania świata, lecz nie wzbudzające lęków i niepokoju.

Sięgnijmy również po stare książki z ilustracjami J. M. Szancera, B. Butenki, A. Boratyńskiego, J. Grabiańskiego, A. Kiliana, W. Majchrzaka, M. Mackiewicz, O. Siemaszkowej, Z. Rychlickiego, J. Stannego, J. Srokowskiego, B. Tuchanowskiej, J. Wilkonia. Wybierajmy dobrych wydawców, którzy reprezentują ambitny kapitał kulturowy, a nie znaczący kapitał ekonomiczny. Firmy wydawnicze cieszące się dobrą renomą to m.in. Nasza Księgarnia, Dwie Siostry, Zakamarki, Muchomor, Ezop, Wytwórnia i Media Rodzina.

Na rynku można znaleźć wiele dobrych książek, pięknie ilustrowanych i napisanych w mądry sposób. Sprawdzone tytuły można znaleźć m. in. na stronie Fundacji „ABCXXI – Cała Polska czyta dzieciom” (<http://www.calapolskaczytadzieciom.pl/>), ale i na licznych blogach internetowych (uwaga na sponsorowane). Szukając historii, które szczególnie przypadną dziecku do gustu, warto wybrać się też do biblioteki dla dzieci. Część z nich ma bardzo bogaty księgozbiór, można w nim znaleźć zarówno klasykę, jak i nowości wydawnicze.

Zaleta pierwsza - wzór pięknej mowy i zwiększenie zasobu słów

Niejednokrotnie na co dzień posługujemy się gwarą. Nasze dziecko idąc do przedszkola/szkoły ma problemy z prawidłową mową. Czytając teksty dostosowane do wieku oraz potrzeb dziecka dajemy mu przykład prawidłowego budowania zdań i wypowiedzi, uwrażliwiając na piękno słowa (). Różnica w zasobie słownictwa zaczerpniętego z książek ma inny wpływ na dzieci niż ta, która dotyczy zasobu słów używanego na co dzień. Słowa, które dzieci poznają dzięki książkom są często trudniejsze, mają bardziej skomplikowane znaczenie niż te, którymi posługują się domownicy. Książka może wprowadzać słowa i pojęcia, które mają nikłe szanse na zaistnienie w codziennej rozmowie. W amerykańskich badaniach

obliczono, że dzieci, którym nie czytano wcale (w badaniach założono, że rodzice, którzy twierdzili, że nigdy nie czytają swoim dzieciom, w rzeczywistości czytali im jedną książkę co drugi miesiąc) do 5. roku życia słyszą 4662 słowa, przy czytaniu 1-2 razy w tygodniu - 63 570 słów, 3-5 razy w tygodniu - 169 520 słów, codziennie - 296 660 słów, a pięć razy dziennie - 1 483 300 słów.

Zaleta druga - koncentracja

Dziecko, któremu czytano w dzieciństwie bajki potrafi lepiej skupić się w czasie zajęć, łatwiej się wypowiada, jego mowa jest płynna, buduje poprawniejsze składniowo zdania. Dzięki różnorodności tekstów mały "słuchacz" posiada bogaty słownik (czynny i bierny) ma również lepiej wykształconą pamięć słuchową i wzrokową (o ile czytane teksty były bogato ilustrowane). Ważne, aby dziecko czuło się bezpiecznie i wiedziało, że obok zawsze jest dorosły, któremu może w pełni zaufać. Bez poczucia bezpieczeństwa dziecko nie będzie mogło się w pełni skoncentrować, ponieważ niepokój powodowany przez poczucie niebezpieczeństwa stale będzie rozpraszał uwagę.

Zaleta trzecia – wyobraźnia i emocjonalność

Przede wszystkim czytanie pomaga rozwijać inteligencję dziecka, dzięki pobudzaniu i stymulowaniu pracy mózgu. Wielu psychologów wskazuje na rozwój dziecięcej wyobraźni dzięki słuchanym bajkom. Dobra książka umożliwia zadawanie pytań i uzyskiwanie na nie odpowiedzi. Jest doskonałym czynnikiem inspirującym do zabaw teatralnych i działań plastycznych. Rozwija również inteligencję emocjonalną – w tym empatię oraz poczucie swojej wartości. Poprzez naszą interpretację czytanego tekstu, pomagamy dzieciom odczytywać i wyrażać emocje zawarte w tekście. Mamy przy tym nieograniczony wpływ na dobór tekstów, które pomogą dziecku w interpretowaniu różnych sytuacji życiowych. Dziecięce pozycje książkowe przedstawiają ten sam rodzaj emocji, jakie towarzyszą im w codziennym życiu. Dzieci słuchając czytanych przez rodziców tekstów rozpoznają siebie w sytuacjach tam opisanych.

Zaleta czwarta - wzmacnianie relacji rodzica z dzieckiem

Rodzicom czytanie często pomaga zrozumieć psychologiczny i emocjonalny rozwój ich dzieci, nadać mu właściwy kierunek. Widzimy często jak dziecko rośnie, nabiera wagi - a czy zauważamy, że równocześnie z tym procesem kształtuje się jego osobowość? Przez codzienny rytuał czytania dziecko czuje się ważne i docenione. Wie, że rodzice odkładają codzienne obowiązki po to, żeby wspólnie wybrać się z nim w podróż do bajkowego świata. Pozwala to budować mocne więzi między dorosłym a dzieckiem. W oczach dziecka rodzic to osoba, która prowadzi go przez zakamarki życia - bezpiecznie i spokojnie. Jeżeli czytamy dziecku różne pozycje (bajki, wiersze, opowiadania) z łatwością odnajdujemy postacie, które pomogą w przeżywaniu i przewyciężaniu trudności, interpretacji trudnych, życiowych sytuacji, rozwiązywanie ich. Odrzucając książkę - świadomie rezygnujemy z jedynej (oprócz rozmowy) możliwości porozumiewania się z dzieckiem i wejścia w jego świat. W sytuacji, kiedy dziecko zostawione jest samemu

sobie w trudnych czy kłopotliwych dla niego sytuacjach szuka pomocy gdzie indziej. Często znajduje dla siebie azyl przed ekranem telewizora sprowadzając kontakt ze światem do jego najgorszej części.

Przygotujmy się na to, że ulubione książki będziemy czytać z dzieckiem nawet kilka razy! Dzieci lubią książki, które znają. Możemy proponować dziecku inne tytuły, ale uszanujmy jego potrzebę wracania wciąż do tych samych opowieści. Śledzenie tej samej fabuły daje dziecku poczucie przewidywalności i bezpieczeństwa, często również satysfakcję, że ono wie dokładnie, co będzie dalej w tej opowieści. Takie doświadczenia są dziecku potrzebne, szczególnie we wczesnym dzieciństwie, kiedy większość zdarzeń jest nowych i zaskakujących.

Zaleta piąta – budowanie nawyku czytelnictwa

Należy zaznaczyć również, że czytanie od najmłodszych lat wzbudza w dziecku zainteresowanie książką i buduje nawyk czytelnictwa. Czytajmy! Nawet jak wydaje się nam, że i tak dziecko nie słucha. Oczywiście uczymy jednocześnie szacunku do książek - zachęcamy dziecko do odkładania na miejsce po skończonej lekturze czy delikatnego przewracania kartek.

Pamiętajmy! Wiek przedszkolny jest bardzo ważnym okresem w rozwoju człowieka. W tym czasie tworzą się u dzieci trwałe nawyki, kształtują procesy uczuciowe oraz umysłowe. W dzisiejszej - szybko zmieniającej się rzeczywistości – wskażmy dziecku drogę i dajmy alternatywę w postaci innej niż smartfon, wartościowej, atrakcyjnej formy spędzania czasu i poznawania świata, ludzi oraz siebie samego.

Czytajmy dziecku bajki, a właściwie...czytajmy z dzieckiem!

Opracowała: Paulina Jakowienko-Wiśniewska